

Yttrande över departementspromemorian (Ds 2007:7) Vissa frågor i stiftelselagen, m.m. - Ju2007/2275/L1

Diarienummer: 801 6429-07/112

Författare: Ann-Marie Ahlqvist

Sammanfattning

KFM tillstyrker förslaget om att alla stiftelser ska vara registrerade. Vidare anser KFM att de förslag till lagändringar som lämnas i rubricerade promemoria genomgående är ägnade att minska utrymmet för att stiftelseformen används för ekonomiska oegentligheter. Dessutom blir det enklare att få information om stiftelser och de personer som företräder stiftelserna samtidigt som registerkvaliteten höjs. På så sätt underlättas också KFM:s arbete inom den summariska processen och i indrivningsarbetet när det gäller delgivning m.m. KFM vill emellertid understryka att det är angeläget att stiftelseregistren hos respektive länsstyrelser snarast samordnas och görs tillgängliga genom en enkel sökfunktion på Internet. På så sätt kan tillgängligheten av uppgifter om stiftelser förbättras ytterligare.

Därutöver vill KFM framhålla att det i de fall en stiftelse används för att tvätta pengar eller för att göra egendom oåtkomlig för borgenärerna finns ett klart behov av att den eller de personer som bildat en stiftelse kan identifieras. KFM föreslår därför att personnummer respektive organisationsnummer ska anmälas till länsstyrelsen också i fråga om stiftare.

Vidare pekar KFM bl.a. på vissa tidigare förslag till ändringar i reglerna om näringsförbud som gäller stiftelser.

Registreringen av stiftelser (4.1.1)

KFM tillstyrker att alla stiftelser inklusive offentligt bildade stiftelser ska vara registrerade hos länsstyrelsen. KFM anser emellertid att den tid inom vilken registrering senast ska begäras kan förkortas. Bortsett från vad som föreskrivs för näringsdrivande stiftelser i 10 kap. 6 § stiftelselagen (1994:1220) behöver styrelsen eller förvaltaren enligt 10 kap. 2 § stiftelselagen, i vilken någon ändring inte föreslås i promemorian, anmäla stiftelsen för registrering först inom sex månader från det att den bildades.

Införandet av en allmän registreringsplikt är av stor betydelse, då det ofta är svårt att få fram stiftelsehandlingarna (stiftelseurkunder, stadgar och protokoll m.m.) i de fall en stiftelse inte är registrerad i stiftelseregistret. Delgivningssvårigheter förekommer både inom den summariska processen och i indrivningsarbetet som en följd av att det är svårt att i sådana fall få reda på vem eller vilka som företräder stiftelsen. Vidare har det förekommit att konkursförvaltare haft problem att avgöra vilka personer som företräder en stiftelse om den har gått i konkurs eller om ett konkursbo har anledning att föra talan mot en stiftelse.

Tilldelning av organisationsnummer (4.1.2)

KFM tillstyrker att registrering i stiftelseregistret ska vara ett villkor för tilldelning av organisationsnummer. Vidare delar KFM uppfattningen att samma myndighet som sköter registreringen också bör tilldela stiftelserna organisationsnummer.

Aviseringsrutin vid registerförändringar (4.1.3)

KFM tillstyrker att den som har registrerats eller avregistrerats som företrädare för en stiftelse ska underrättas på motsvarande sätt som gäller för aktiebolag och i fråga om bolagsmän i handelsbolag, jfr 4 kap. 4 § aktiebolagsförordningen (2005:559) och 14 § handelsregisterförordningen (1974:188). Självfallet är det viktigt att stiftelseregistren innehåller korrekta uppgifter. Liksom i fråga om aktiebolags- och handelsregistret är syftet att ge offentlighet åt den information som ingår i stiftelseregistren för bl.a. affärsverksamhet, kreditgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet.

Samordning med Bolagsverkets register (4.1.4)

KFM - som anser att det är viktigt att ta till vara på den moderna teknikens möjligheter - vill understryka att det är angeläget att stiftelseregistren hos respektive länsstyrelser snarast samordnas till ett gemensamt register. Dessutom anser KFM att uppgifter om stiftelser bör göras tillgängliga också hos Bolagsverket genom en enkel sökfunktion på Internet. På så sätt kan tillgängligheten av information om stiftelser samt vem eller vilka som företräder en stiftelse förbättras ytterligare.

Utsträckt firmaskydd (4.1.5)

KFM tillstyrker att firmaskyddet utsträcks till att gälla i hela landet. På så sätt blir det inte längre möjligt att använda samma eller en likartad firma för olika stiftelser. De regler som nu gäller har i vissa fall försvårat möjligheterna att identifiera den stiftelse med vilken någon ingått eller avser att ingå en affärsförbindelse, se Åklagarväsendets rapport (1997:4) STIFTELSE - Ett redskap i ekonomisk brottslighet? (REKO-rapporten) s. 5 och 24 f.

Protokollföring och dokumentation (4.7.1)

KFM tillstyrker de ändringar som föreslås i 2 kap. 13 och 20 §§ stiftelselagen om undertecknande och justering av styrelsens respektive förvaltarens protokoll. Kraven på dokumentation är av avgörande betydelse för att det i efterhand ska vara möjligt att utreda vad som har förekommit i en stiftelse. Detta innebär emellertid inte att det ska krävas att protokollen upprättas i pappersform, jfr Justitiedepartementets promemoria (Ju 2007/753/4) Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag och de regler som gäller för undertecknande med elektronisk signatur enligt den nya aktiebolagslagen (2005:551).

Skadestånd (4.7.3)

KFM, som delar uppfattningen att det behövs en sanktion i de fall bestämmelserna om årsredovisning inte följs, tillstyrker att den bestämmelse om skadeståndsskyldighet som föreslås i 5 kap. 1 § stiftelselagen införs.

Konkurser m.m.

KFM vill peka på att det i 7 kap. 15 § konkurslagen, där konkursförvaltarens skyldigheter att lämna uppgifter i förvaltarberättelsen regleras, bör finnas en bestämmelse om att berättelsen ska innehålla en uppgift om huruvida det finns anledning anta att någon är skyldig att utge skadestånd till en stiftelse. Därutöver bör en bestämmelse om skyldighet för förvaltaren att redovisa vid vilken tidpunkt skyldighet att upprätta en kontrollbalansräkning enligt 7 kap. 1 § stiftelselagen kan antas ha inträtt också införas.

Vidare anser KFM att ett tillägg bör göras i 10 § stiftelseförordningen (1995:1280) om att uppgifter om konkurs, företagsrekonstruktion och likvidation ska registreras. Anledningen är att det anses ligga i sakens natur att sådana uppgifter ska finnas med på ett registreringsbevis för stiftelsen, jfr promemorian s. 44. Enligt 10 kap. 4 § stiftelselagen ska tingsrätten underrätta länsstyrelsen om en registrerad stiftelse försätts i konkurs eller förhandling om offentligt ackord inleds. Vidare gäller enligt 7 kap. 7 § stiftelselagen att den som utses till likvidator i en näringsdrivande stiftelse genast ska anmäla beslutet om likvidation för registrering i stiftelseregistret.

Näringsförbud

KFM anser att det är angeläget att 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud ändras så att också företrädare för näringsdrivande stiftelser kan meddelas näringsförbud, se Ekobrottsmyndighetens rapport (2004:2) om näringsförbudens efterlevnad s. 28. Att detta inte är möjligt är inkonsekvent, då den som har förbud inte får vara styrelseledamot m.m. i en sådan stiftelse. Dessutom bör det inte vara tillåtet för som är underkastad näringsförbud att bilda näringsdrivande stiftelser, se REKO-rapporten s. 6 och 27.

Vidare vill KFM peka på att missbruk i stiftelser som driver insamlande verksamhet skulle kunna motverkas även genom att reglerna om vem som kan få näringsförbud och vad som är förbjudet för den som är underkastad förbud utvidgas, jfr rapporten från Rikskriminalpolisen (rapport 2001:7) STIFTELSE OCH IDEELLA FÖRENINGAR - "Insamlingsverksamhet".

Stiftarens identitet

KFM anser att personnummer respektive organisationsnummer för stiftare ska anmälas till registreringsmyndigheten (jfr 1 kap. 3 § punkt 2 aktieförordningen). Vidare bör - då utländska rättssubjekt kan bilda stiftelser i Sverige - bestämmelserna i 7 a-b §§ stiftelseförordningen om säkerställande av utländska fysiska och juridiska personers identitet gälla även i fråga om stiftare.

I de fall en stiftelse används för att tvätta pengar eller för att undandra egendom från utmätning och konkurs finns det ett klart behov av att stiftaren kan identifieras, jfr REKO-rapporten s. 4, 31 och 33 ff. Att identifiera den eller de fysiska eller juridiska personer som har bildat en stiftelse är svårt om uppgifter om vem stiftaren är inte finns tillgängliga hos länsstyrelsen. Till detta kommer att fiktiva personer - personer som inte existerar - har uppgetts vara stiftare.

Bör regler om särskild delgivning med stiftelser införas?

När bestämmelsen i 9 § tredje stycket delgivningslagen (1970:428) om särskild delgivning med aktieförordning infördes påpekade några remissinstanser att det nya delgivningssättet borde kunna användas även beträffande vissa andra juridiska personer. I prop. 1996/97:132 s. 18 anges i fråga om stiftelser att dessa endast i vissa fall registreras och att det generellt inte ställs så höga krav på den inre organisationen i en stiftelse som i ett aktieförordning. Regeringen ansåg därför att den nya delgivningsregeln, åtminstone i ett första steg, borde begränsas till att gälla enbart aktieförordning.

Då reglerna om stiftelser nu föreslås bli avsevärt förbättrade vill KFM väcka frågan om särskild delgivning bör kunna användas också vid delgivning av stiftelser.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rikskronofogde. I den slutliga handläggningen har även deltagit verksjuristen Ann-Marie Ahlqvist, föredragande.